

Uitdagingen voor de sportfederaties in het huidige sportlandschap

SOPHIE COOLS

GERALDINE MATTENS

Terugblik op de VSF Forumdag 2010

30 september was verzamelen geblazen voor de sportfederaties. Via haar jaarlijkse forumdag biedt VSF haar leden een platform aan om hun stem te laten horen. Voor het eerst stond alles op de VSF Forumdag in het teken van één centraal thema: Wat is veranderd de laatste jaren in de Vlaamse sportwereld? Hoe kunnen we daar als sportfederatie op inspelen? Het werd een interessante dag.

In de plenaire sessie sprak Prof. Jeroen Scheerder (KUL) over de positie van sportfederaties en sportclubs in de sportsector. Daarnaast wierp hij een blik op mogelijke nieuwe kansen voor de federaties.

Wat leerden we van prof. Scheerder?

1. De tijd dat sportclubs een monopolie hadden in de sportwereld is voorbij. De sport commercialiseerde sinds de jaren '80. Er zijn heel wat verschillende spelers op de markt. Prof. Scheerder waarschuwde voor de dinosaurushypothese: dominante, maar niet-aangepaste "wezens" die met uitsterving bedreigd zijn.
2. De dinosaurushypothese is echter eerder een boutade. We zien dat sport de meest populaire verenigingsvorm is én blijft (Lievens et al. 2006). De algemene sportbeoefening stijgt, vooral door een sterke stijging in recreatieve sportbeoefening, terwijl de sportclubparticipatie stagneert (Scheerder et al.

2007). Daarnaast benadrukt prof. Scheerder het belang van lidmaatschap in een sportclub als dé garantie op regelmatige sportbeoefening (Scheerder et al. 2006) en op levenslange sportbeoefening (Scheerder et al. 2006, 2008). Daarnaast kregen we de bevestiging dat het sociaal kapitaal van de sportclub van niet te onderschatten belang is én erkend wordt door verschillende sectoren.

3. 33% van de 12- tot 75-jarigen doet niet aan sport. Uit onderzoek (Scheerder, 2007) blijkt dat 66,4% van de bevroegden wel eens sport. 15,2% van de bevroegden heeft ooit gesport, maar deed dat op het moment van de bevraging niet. Die groep vormt dus een groot potentieel voor clubs en federaties. 18,4% van de bevroegden heeft nooit gesport. Het zal niet evident zijn om die laatste groep te overtuigen om te beginnen sporten. Maar uit cijfers van sportparticipatie blijkt dat ook diegene die "wel eens sporten" toch nog vaak onregelmatig en/of buiten de sportclub sporten (34% van de bevroegden). Ook daar ligt voor de clubs en federaties nog een enorm potentieel aan personen die zeker interesse hebben in sport, maar niet sporten in clubverband.
4. Als trends benoemde prof. Scheerder enkele elementen van de traditionele sportcultuur in vergelijking met de nieuwe bewegingscultuur. Zo is er meer interesse in informele, minder gestructureerde sportbeoefening. De troeven van de sportclub zijn de organisatie van competitie en activiteiten, (technische) training en instructie, de specifieke accommodatie en de gezelligheid en groepsbinding.

De nieuwe behoeften zouden echter de volgende zijn: behoeften aan recreatieve en gezondheidsgerelateerde "fit en fun" sportbeoefening, behoefte aan persoonlijk advies, behoefte aan alternatieve infrastructuur (bos, park,...), en de behoefte om geen strakke banden te hebben met organisaties.

5. Welke mogelijkheden zien we voor de sportclubs? Zoals gezegd is er nog een bepaald potentieel aan niet-sporters. Specifiek denkt prof. Scheerder dan aan vrouwen, ouderen en beginners. Differentiatie en segmentatie in aanbod en communicatie is hier van groot belang. Ook het inspelen op eigentijdse waarden (gezondheid, ontspanning, belevenis,...) kan belangrijk zijn. Ten slotte is het belangrijk als sportclub de eigen troeven te kennen en die ook zo te communiceren. Kortom: van een productgerichte naar klantgerichte benadering en communicatie evolueren. Toch niet zo eenvoudig voor de vrijwilligers in de sportsector, maar toch het overwegen waard.

We werpen een korte blik op de verschillende werkgroepen, aan de hand van veel genoemde begrippen.

Werkgroep 1 “nieuwe trends en behoeften: wat doen we ermee?”

In deze werkgroep bespreken de deelnemers samen met Geraldine Mattens en prof. Jeroen Scheerder (KUL) in welke mate federaties en clubs moeten en kunnen inspelen op nieuwe trends.

Divers aanbod en flexibiliteit

Federaties en clubs kunnen de keuze maken om in te spelen op nieuwe sporttakken of sportvormen. Er zijn diverse mogelijkheden om het aanbod uit te breiden. Daarnaast werd er gesproken over het aanbieden van flexibele lidmaatschappen, al was niet iedereen overtuigd van dat systeem.

Drempels

Er zijn als federatie en clubs verschillende drempels om in te spelen op nieuwe trends en behoeften: decretale drempels (sporttakkenlijst, definitie lidmaatschap,...), infrastructuur en problematiek tijdssegmenten, overbelasting vrijwilligers, tekort aan (een gepast statuut voor) lesgevers,...

Keuzes maken

Binnen de decretale bepalingen moet een federatie (en club) kiezen om al dan niet in te spelen op de nieuwe trends en behoeften. Die keuze is cruciaal: ook de eerder traditionele sporter moet zich

blijven identificeren met het sportproduct dat je als federatie en club aanbiedt.

Communicatiestrategie

Communicatie vanuit clubs en federaties, specifiek afgestemd op de doelgroep, moet beter uitgewerkt worden. Daarnaast moet communicatie vanuit verschillende actoren beter op elkaar afgestemd worden.

Werkgroep 2: sportaanbieders: concurrentie of samenwerking?

Steven Vos had het in zijn werkgroep met de deelnemers over samenwerking en concurrentie.

Samenwerkingsverbanden en complementariteit

Samenwerking bleek heel belangrijk voor de deelnemers. Daarbij moet voor de verschillende actoren wel heel duidelijk zijn wat de verschillende kerntaken zijn. Er was een grote vraag naar betere communicatie met de gemeentelijke sportdiensten: wie neemt welke taak op zodat federaties en sportdiensten elkaar beter kunnen aanvullen?

Oneerlijke concurrentie (concullega)

Dit begrip werd aangehaald en genuanceerd. Commerciële en

niet-erkende organisaties moeten geen rekening houden met kwaliteitscriteria die de overheid en de internationale bonden oplegen (kwaliteit inzake ethisch en medisch verantwoord sporten, trainersopleidingen, beleidsplanning,...). Daarnaast kunnen zij ook een steentje bijdragen in het positief imago van de sport en de organisatie van heel grootschalige evenementen, waar federaties dan weer kunnen op inspelen.

Regelgeving en duurzame werking

De werkgroep besloot dat in de regelgeving stimulansen kunnen gegeven worden tot samenwerking en tot het creëren van een duurzame werking op verschillende niveaus.

Niet-concurrentieel denken

Niet-concurrentieel denken moet geïmplementeerd worden op verschillende niveaus en bij de diverse (al dan niet commerciële) actoren. Zo kunnen federaties de voordelen uit samenwerkingsverbanden op bovenlokaal vlak implementeren in de eigen werking en overbrengen op de sportclubs in functie van samenwerking op lokaal vlak.

Werkgroep 3: sportclubs: hot or not (inspelen op de young generation)

Bert Pieters (steunpunt Jeugd) gaf de werkgroep achtergrondinformatie mee vanuit de jeugdsector over verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Daarna ging de groep daarover in discussie, onder leiding van Jelle Vanbiervliet.

Episodisch engagement

Vroeger kon je langdurig een beroep doen op vrijwilligers, die dan ook nog eens veel overhadden voor hun vrijwilligerstaak ("brooddoosengagement"). Vandaag is er eerder sprake van episodisch engagement: tijdelijk, flexibel met keuzevrijheid en met een bepaald voordeel ("zilverpapierengagement"). Federaties en clubs kunnen daarop inspelen door korte engagementen te vragen en (niet-materiële) voordelen te creëren of meer in de verf te plaatsen. Maar het brooddoosengagement is niet verdwenen: we zien een mengvorm van beide.

Brede ontwikkeling

De werkgroep legde nadruk op de brede ontwikkeling van kinderen: op vlak van verschillende vaardigheden en sporten en op vlak van sociale, mentale en andere eigenschappen en vaardigheden.

Tijdssegmenten

In functie van de jeugd is er de problematiek van de tijdssegmenten. Direct na school is het moeilijk om clublesgevers te vinden (statuut van de trainer?!) en na een bepaald uur is het voor de jongeren te laat om te sporten.

werkgroep 4 Sportfederaties: Wie zijn we en wat kun- nen/willen we zijn?

In een werkgroep met Sonia Vanden Broeck (coördinator afdeling subsidiëring Bloso) en Sophie Cools werden de kerntaken van de sportfederaties besproken en kritisch bekeken.

Ondersteuning vereniging/vrijwilligers en sporttechnische kerntaak

Dat blijken twee heel belangrijke kerntaken van de sportfederaties, waar soms te weinig tijd of middelen voor zijn.

Kwaliteit

Kwaliteit wordt als een enorme sterkte van de sportclubs gezien. Een sterkte die vaak te weinig of niet voldoende gepromoot wordt.

Laagdrempelig

Laagdrempelig aanbod zonder

in te boeten aan kwaliteit is een belangrijke uitdaging, zowel wat kostprijs als andere zaken betreft.

Randvoorwaarden

Randvoorwaarden blijken noodzakelijk om federaties en clubs als een sterk product te ontwikkelen en communiceren. We denken hier bijvoorbeeld aan de vraag naar een communicatie- en marketingmedewerker in functie van een betere promotie en positionering in de markt.

Keuzes maken

Ook in deze werkgroep bleek duidelijk dat federaties niet blindelings moeten inspelen op nieuwe trends. De sterktes van de sportfederaties en clubs (goedkoop, structuur en kader, kwaliteit en veiligheid, sociaal gebeuren) moeten gewaarborgd blijven.

Bedankt aan alle deelnemers voor jullie input. VSF werkt momenteel aan concrete opvolging vanuit jullie input. We houden jullie op de hoogte.

